

Musikfaget må vise sit værd

Dansk Sang har talt med Jesper Juellund Jensen, der bl.a. er lektor, ph.d. i musik på Københavns Professionshøjskole og formand for den nationale faggruppe for musik i læreruddannelsen og også medlem af den nationale faggruppe for musik i folkeskolen i Undervisningsministeriet. Jesper har været med til at udarbejde dokumentet 10 ambitioner for musikfaget i læreruddannelsen, der er lavet for at sætte øget fokus på musikfaget og for proaktivt at synliggøre faget mere i uddannelsesbilledet. Jesper blev også udpeget af daværende kulturminister Bertel Haarder til at sidde i Musikskoletænkertanken, der aflagde rapport i 2017. Jesper har udgivet flere bøger og senest i 2019 Lærerens musikteori på forlaget Dansk Sang.

Du har været ansat i 26 år på læreruddannelsen på Københavns Professionshøjskole. Hvorfor valgte du at blive musikhøjskolelærer på en læreruddannelse?

Det var egentlig ikke min plan at ende her, det skete ret tilfældigt. Jeg havde et andet job, men så var der et årsvikariat på læreruddannelsen. Jeg søgte og fik stillingen, men jeg havde ingen idé om, at jeg skulle blive så glad for det. For mig er det et utrolig meningsfyldt arbejde, og det betyder virkelig noget for mig at arbejde med engagerede studerende. Jeg føler, at jeg kan gøre en forskel ved at give mine studerende mulighed for at blive musikhøjskolelærere, som er glade for at undervise, og som giver børnene noget værdifuldt.

Hvad ser du som det værdifulde i musikfaget?

Bare jeg kunne besvare det spørgsmål simpelt. Musik giver magiske, mærkelige oplevelser, som er svære at sætte ord på. Og så er der hele det sociale aspekt ved musikken, som handler om at være sammen med nogen om noget, at glædes sammen og at mestre noget.

På forlaget Dansk Sang har du som primær forfatter, med bidrag fra Stefan Teilmann Laub Nielsen, skrevet bogen "Lærerens musikteori". Hvad fik dig til at gå i gang med bogen?

Hver gang mine studerende skulle vide noget om et bestemt emne inden for musikteori, lavede jeg et ark om det. Efterhånden samlede jeg alle arkene og begyndte at sortere og redigere i dem, så de kunne samles til en bog. Musikteori er et område, jeg brænder for og synes er sindssygt sjovt. Det har været en vidunderlig udfordring at forsøge at beskrive teorien præcist og enkelt, så det er lige til at gå til.

Hvad var det overordnede formål med at få udgivet bogen, og hvem var målgruppen?

Målgruppen er først og fremmest lærerstudenterne, men også musikhøjskolelærere generelt. Formålet var at samle den musikteori, der er interessant for en musikhøjskolelærer. Den indeholder både helt grundlæggende musikteori om navnene på tonerne og becifringers opbygning og grundlæggende arrangement baseret på det ideal, at arrangement er noget, der skal bruges i praksis og ikke bare være en teoretisk øvelse. Teorien i bogen skal kunne hjælpe én i praksis, når man forbereder sin musikundervisning. Bogen har ikke altid alle de finere nuancer med, men emnerne beskrives, så de er til at gå i krig med, også for dem der ikke har prøvet før. Den bruges bl.a. på læreruddannelsen, i folkeskolen og på konservatoriet.

Den almene dannelsesopgave

Da du begyndte for lidt over 25 år siden, så læreruddannelsen helt anderledes ud, end den gør i dag. Hvordan vil du karakterisere den udvikling, der har været i faget?

I starten havde cirka 2/3 af de studerende musik. Det var derfor nemmere at se faget som noget, der spillede ind i den almene dannelsesopgave. I dag er det blevet et mere specialiseret fag for studenterne med en særlig interesse for musik. Det er derfor blevet sværere at fastholde den almene dannelsesopgave, som efter min mening også ligger i faget. Der er også sket et skifte, fra at læreruddannelsens eneste opgave var at uddanne gode lærere, til at den i dag har fået en bredere opgave med at bidrage til viden på undervisningsområdet. Det sker dels gennem forskning og uddannelse, men også gen-

🎵 For mig er det et utrolig meningsfyldt arbejde, og det betyder virkelig noget for mig at arbejde med engagerede studerende. Jeg føler, at jeg kan gøre en forskel ved at give mine studerende mulighed for at blive musikhøjskolelærere, som er glade for at undervise, og som giver børnene noget værdifuldt.

10 AMBITIONER FOR

MUSIKFAGET

1. MUSIKLÆRERUDDANNELSEN SKAL VÆRE ET ATTRAKTIVT STUDIEVALG

2. MUSIKLÆRERUDDANNELSEN SKAL VÆRE ET KRÆVENDE FULDTIDSSTUDIE MED ET HØJT LÆRINGSUDBYTT

3. LÆRERUDDANNELSEN SKAL UDVIKLE MUSIKLÆRERE MED STÆRK PERSONLIG OG PROFESSIONEL AUTORITET

4. MUSIKFAGET I LÆRERUDDANNELSEN OG FOLKESKOLEN SKAL RYKKE TÆTTERE SAMMEN

5. MUSIKLÆRERUDDANNELSEN SKAL BYGGE PÅ DEN BEDSTE FORSKNING

6. MUSIKLÆRERUDDANNELSEN SKAL UNDERSTØTTE FAGLIG FORDYBELSE

7. MUSIKLÆRERUDDANNELSEN SKAL VÆRE PÅ FORKANT MED TEKNOLOGI I FOLKESKOLEN

8. MUSIKLÆRERUDDANNELSEN SKAL VÆRE MERE TVÆRPROFESSIONEL

9. LÆRERUDDANNELSEN SKAL UDDANNE MUSIKLÆRERE TIL HELE DANMARK

10. MUSIKLÆRERUDDANNELSEN SOM UDVIKLINGSLABORATORIUM FOR GOD UNDERVISNING

Det at kunne beherske et instrument eller at kunne synge er jo ikke bare en teknisk kompetence, man opnår. Man lærer også noget af selve fordybelsesprocessen.

Vi bruger hinanden til at diskutere tilrettelæggelse af undervisning og til at afprøve ideer til undervisningen.

Jeg kan ikke forestille mig, hvordan det må være at være den eneste musikunderviser et sted.

nem forskellige typer af samarbejder med blandt andet musikskoler og konservatorier.

På læreruddannelsen var der før i tiden mere tid til fordybelse i blandt andet instrumentalundervisning og sang. Det er der meget mindre af i dag. Hvordan ser du på den udvikling?

Det er meget trist. Det at kunne beherske et instrument eller at kunne synge er jo ikke bare en teknisk kompetence, man opnår. Man lærer også noget af selve fordybelsesprocessen. Heldigvis har vi mange studerende, der på forhånd kommer med nogle rigtig gode synge- og spillekvalifikationer. Helt formelt set er det dog læreruddannelsens opgave at kunne tilbyde undervisning for alle med musik på gymnasialt B-niveau. Det er rigtig ærgerligt, hvis vi ikke kan leve op til det.

Hvilken forskel tror du, det gør for de studerende, at landets læreruddannelser prioriterer musikfaget så forskelligt, som de gør?

Det er klart, at det gør en kæmpestor forskel for de studerende. Selv inden for den samme professionshøjskole er der forskel på, hvilken undervisning man har, hvilket hold man går på, hvem man selv er, og hvad man kommer med. Et andet aspekt, der også udgør en stor forskel, er hele det musikfaglige miljø på de forskellige læreruddannelser. Nogle steder er der kun en eller to musikundervisere, så jeg er utrolig taknemmelig over at have mine kollegaer på Københavns Professionshøjskole, hvor der er hele seks undervise-

re i musik. Vi bruger hinanden til at diskutere tilrettelæggelse af undervisning og til at afprøve ideer til undervisningen. Jeg kan ikke forestille mig, hvordan det må være at være den eneste musikunderviser et sted.

Vigende tilslutning til faget

Der har været en vigende opmærksomhed på og interesse for musikfaget samt vigende rekruttering til faget. Hvordan ser du denne udvikling?

Det er virkelig trist. Jeg har diskuteret problemstillingen med mange og har forsøgt at komme med en forklaring på det, men det er ikke enkelt. Der er nok flere forskellige faktorer, der spiller ind. En forklaring kan være, at færre vælger musik på gymnasiet, hvilket kan resultere i, at færre vælger det på læreruddannelsen. Jeg tror også, at musik på nogle måder spiller en mindre rolle i vores i kultur i dag end tidligere. I dag er der mange andre kulturelle tilbud til unge som for eksempel computerspil, som ikke fandtes i samme omfang i min ungdom. Det er vigtigt at holde fast i den betydning, musik har for vores liv - både individuelt og socialt. Musik indgår i mange forskellige sammenhænge og kan produceres på mange forskellige måder, og måske skal vi blive bedre til at udøve faget på andre måder, der passer bedre til nutidens børn og unge.

Du er formand for den nationale faggruppe i musik. Hvad består det arbejde i?

Det er en faggruppe, der er nedsat af Læreruddannelsens LederNetværk (LLN). Vi varetager alt, hvad der omhandler faget på nationalt plan. Vi kan f.eks. se

på vurderingskriterierne for faget eller på vurdering af prøvoforsøg. Det er egentlig lidt modsvarende til den nationale faggruppe, der findes for musik i folkeskolen, som er nedsat af undervisningsministeriet.

Hvordan er samarbejdet mellem den nationale faggruppe for musik i henholdsvis folkeskolen og på læreruddannelsen?

Der er ikke et direkte samarbejde mellem de to. Jeg sidder i begge faggrupper og formidler kommunikationen mellem dem. Ud over de nationale faggrupper er der et generelt samarbejde mellem folkeskolen og læreruddannelsen, bl.a. i kraft af den nye vejledning og prøvebestemmelserne for valgfaget. Vores ærinde er jo helt specifikt at uddanne folkeskolelærere og ikke bare en hvilken som helst musikunderviser. På den måde er vi dybt knyttet sammen, og det er derfor glædeligt, at der er så godt et samarbejde.

10 ambitioner for musikfaget

LLN har lavet 10 ambitioner for læreruddannelsen. Musikgruppen har tilsvarende lavet 10 ambitioner for musikfaget. Hvorfor kom I med det udspil, og hvilken effekt har det haft?

Jeg synes, der undertiden kan være en tendens til, at musikfaget putter sig i sit eget lille hjørne, og at vi kommer til at leve som en enklave i institutionens liv. Det gælder både på professionshøjskolen og i folkeskolen. Man kommer hurtigt til at tale om, at der er os på den ene side, og så er der vores ledelser på den anden side. Det er et billede, jeg frygtelig gerne vil ud af, fordi jeg synes, at vi her på læreruddannelsen sammen med ledelsen har en fællesopgave i at uddanne gode lærere. På samme måde mener jeg, at man ude på skolerne har en fælles dannelsesopgave med eleverne. Derfor vil vi utrolig gerne i dialog med lederne. Da LLN kom med de 10 ambitioner for læreruddannelsen, var det derfor naturligt for os at undersøge, hvordan vi kunne bringe dem i spil i musikfaget. Der er dog nok ikke sket så meget konkret, siden vi lavede de 10 ambitioner for musikfaget, men jeg tror, det har haft en mere indirekte virkning – og af og til har noget en virkning 10 år senere og rykker sig i en ny retning over længere tid. Det er det lange seje træk.

Du blev udpeget til at sidde i Kulturministeriets arbejde omkring musikskolerne i Danmark. Hvad har en repræsentant for læreruddannelsen kunnet bidrage med i denne sammenhæng?

Vi har jo ikke nogen direkte tilknytning eller samarbejde med musikskolerne på samme måde, som

folkeskolerne eller konservatorierne har, og læreruddannelsen var trods alt en lille spiller i udvalget. Men jeg synes, det gav god mening, at vi var med som repræsentant for et område, hvor det didaktiske ikke blot er en eftertanke. På læreruddannelsen er didaktikken jo en selvfølge – spørgsmål omkring undervisningens *hvorfor* og undervisningens *hvordan* og sammenhængen mellem de to – og det blev tydeligt i udvalgets arbejde. Så selvom det var noget, de fleste tænkte på, var der ikke en naturlighed i at stille sig den type spørgsmål, sådan som det er for os i læreruddannelsen. På den måde blev musikskolerne inspirerede af vores måde at tænke på.

I forbindelse med Læreruddannelse '13 blev det bestemt, at læreruddannelsen og konservatorierne skulle samarbejde. Hvordan har dette udmøntet sig i praksis?

På Københavns Professionshøjskole har vi haft nogle gode møder med underviserne på konservatoriet, hvor jeg tror, at alle er blevet udfordret på både musiksyn og uddannelsessyn. Dét har i sig selv haft en god virkning for begge parter. Vi har haft forskellige projekter med vores studerende på de to institutioner. For eksempel har nogle af vores studerende været kaniner på konservatoriet, og nogle af de studerende på konservatoriet har været i praktik i folkeskolen. De studerende har også skullet samarbejde om at undervise folkeskoleelever.

Tværfagligt samarbejde

Hvilken betydning har det for den enkelte uddannelse, at der er et tværfagligt samarbejde?

Det er meget berigende. Vi er forskellige institutioner, og det skal vi også være. Det har været godt og også nødvendigt at få tydeliggjort disse forskelle. Noget af det vidunderlige ved at være i musikfaget er, at der

Udgivelser i uddrag

- 1995
Rockharmonik
Gyldendal
- 2001
Musikalske normer i populærmusik
Københavns Universitet
- 2019
Lærernes musikteori
Dansk Sang

Jeg synes, der undertiden kan være en tendens til, at musikfaget putter sig i sit eget lille hjørne, og at vi kommer til at leve som en enklave i institutionens liv. Det gælder både på professionshøjskolen og i folkeskolen.

Links

Musikskolerapport
kortlink.dk/sdd2
UC Viden
kortlink.dk/24hqf
Cyrks musiksider
cyrk.dk/musik

... vi glemmer måske nogle gange, hvor forskellige vi også er, hvor forskellige mål vi har, og hvor forskellige ideologier vi arbejder ud fra. Det, synes jeg, er dejligt og sundt at få tydeliggjort.

Der er meget stor forskel på at undervise i en musikskole og i en folkeskole, og derfor er det helt naturligt, at det ligger på to forskellige uddannelsesinstitutioner. Dermed ikke sagt, at folkeskoler og musikskoler ikke skal samarbejde.

er sådan en fin familiefølelse på tværs af uddannelsesinstitutioner; men vi glemmer måske nogle gange, hvor forskellige vi også er, hvor forskellige mål vi har, og hvor forskellige ideologier vi arbejder ud fra. Det, synes jeg, er dejligt og sundt at få tydeliggjort.

Der er mange, der mener, at læreruddannelsens musikundervisning burde ligge på musikkonservatoriet. Hvad mener du om det?

Læreruddannelsen er rigtig god til at uddanne dygtige lærere til grundskolen. Konservatorierne er rigtig gode til at uddanne dygtige musikere og lærere til musikskolerne. Der er meget stor forskel på at undervise i en musikskole og i en folkeskole, og derfor er det helt naturligt, at det ligger på to forskellige uddannelsesinstitutioner. Dermed ikke sagt, at folkeskoler og musikskoler ikke skal samarbejde. Samarbejdet må bare ske med et blik for den forskellighed, der er i mål og metoder og med en gensidig respekt og nysgerrighed på hinandens arbejde.

Der har været mange nedsættende holdninger til musik på læreruddannelsen. Hvilken strategi skal vi anlægge for at kunne ændre på den opfattelse af vores uddannelse?

Jeg har en opfattelse af, at de holdninger er på retur, og jeg oplever generelt en stor respekt omkring musikfaget på læreruddannelsen. Jeg tror, at en af grundene til det er, at vi viser, at vi er noget værd i de sammenhænge, hvor vi indtræder. Vi er desuden i højere grad blevet nødt til at kunne forklare og tydeliggøre musikkens berettigelse som skolefag. Det er jo også de studerendes opgave som kommende lærere at kunne det: Det betyder ikke så meget, at kun jeg gør det, hvis ikke de studerende fører det

Den største svaghed er, at man udhuler faget, og den tid der er til faget i uddannelsen, for at få tid til andre ting. Jeg så gerne, at der kom mere samarbejde med både andre fag og med musikskolerne.

videre ud på skolerne. Det kræver mere end bare at være teknisk god til musik at blive en god musiklærer. Det handler om at se, hvordan musik har betydning for vores liv, og hvem vi er. Jeg tror også, at der er en stigende forståelse af, at didaktik og pædagogik er vigtige områder, som man bliver nødt til at forholde sig til, og her har vi meget at byde ind med.

Styrker og svagheder i faget

Hvad ser du som styrker og svagheder i musikuddannelsen i 2020?

Jeg synes, at styrken er, at der er et klart og tydeligt fokus på samspillet mellem konkrete færdigheder som at spille og synge og didaktiske overvejelser omkring musikken og måden, den påvirker os på. Den største svaghed er, at man udhuler faget og den tid, der er til faget i uddannelsen, for at få tid til andre ting. Jeg så gerne, at der kom mere samarbejde med både andre fag og med musikskolerne.

Hvad er dine fremtidsvisioner - både for dig selv og for musikfaget?

At faget ikke bliver oplevet som et randfænomen, men at faget bliver set som en fuldstændig naturlig del af den opgave, som skolen har, på lige fod med dansk, matematik, naturfag og historie. Vi kan af og til godt gøre os selv lidt skyldige i at placere os i udkanten ved at fremhæve, at vores fag er meget specielt. Musik er specielt, men det er alle andre fag også. Alle fag har en særlig rolle i skolens dannelsesopgave, og der skal uddannes gode lærere i alle fag. Her er det vigtigt at tydeliggøre, hvordan vi i musikfaget er uundværlige i den opgave, som professionshøjskolerne har med at uddanne lærere.